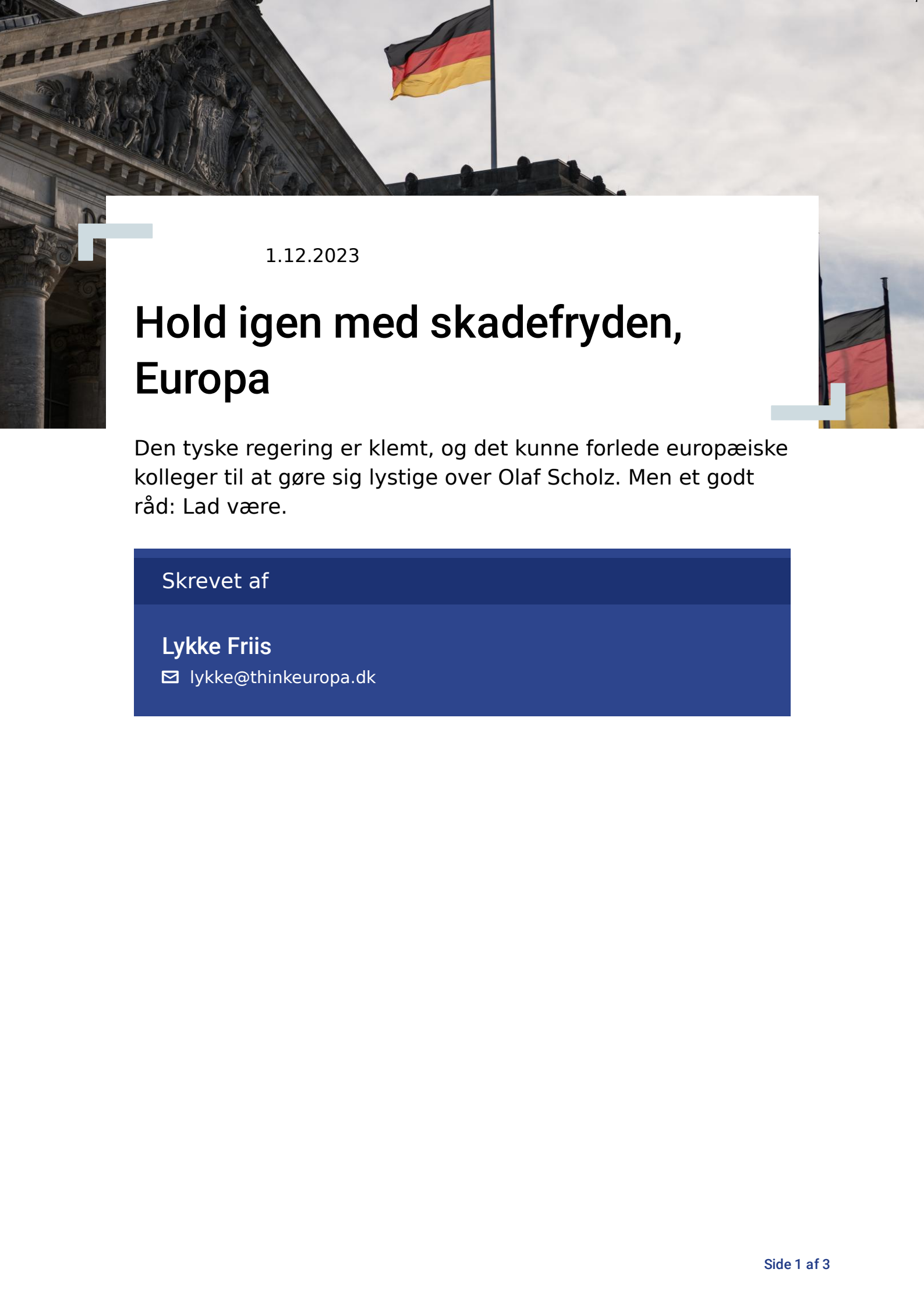

1.12.2023

Hold igen med skadefryden, Europa

Den tyske regering er klempt, og det kunne forlede europæiske kolleger til at gøre sig lystige over Olaf Scholz. Men et godt råd: Lad være.

Skrevet af

Lykke Friis

✉ lykke@thinkeuropa.dk

Der har ikke været mange gode dage på kontoret for kansler Olaf Scholz på det seneste. Selv det store juletræ foran Statsministeriet blev forsinket, da ladvognen med træet sad fast i det østtyske mudder. Værst af alt var dog den tyske forfatningsdomstols undsigelse af regeringens budgetpolitik.

Tysklands såkaldte gældsbremse må ikke omgås ved hjælp af talmagi. Lån, der er afsat til ét formål, coronabekæmpelse, kan ikke bruges på noget andet (læs klimatiltag). Lige så forfatningsstridigt er det at rykke lån, der er optaget i et år, over til de efterfølgende år.

Frem for at tælle ned til jul måtte Scholz-regeringen derfor foretage en katastrofeopbremsning. Ikke alene stod den pludselig med et stort budgethul på 60 mia euro; forfatningsdomstolens afgørelse gjorde også, at forhandlingerne om næste års finanslov måtte afblæses i allersidste øjeblik.

Som bekendt har Tyskland i årevis prædikeret over for bl.a. Italien og Grækenland, at der skal være styr på de offentlige finanser. Ja, Angela Merkel trak ofte "die schwäbische Hausfrau" frem; altså en husmor i det sydtyske, "hvis livsvisdom er, at man ikke i det lange løb kan leve over evne". Uden tvivl vil en række europæiske kolleger derfor have haft svært ved at skjule deres Schadenfreude. Tag bare den tidligere græske minister, der foreslog, at Tyskland kunne lukke budget-hullet ved at sælge nogle tyske øer. Det kreative forslag var inspireret af tyske politikere, der under den græske krise slog til at lyde for, at Grækenland satte nogle øer til salg.

Men smilene i resten af Europa kan dog hurtigt stivne. Dertil er situationen nemlig for alvorlig.

For det første kan det blive svært at finde ekstra midler til Ukraine på det kommende EU-topmøde i december. Hvis tyskerne ikke har fået styr på 2024-finansloven eller kan foretage nogle undtagelser, kan topmødet ende uden en beslutning, også fordi fristelsen til at gemme sig bag Tyskland under alle omstændigheder vil være stor for de mere Ukraine-skeptiske lande som Ungarn.

For det andet betyder usikkerheden om 2024 finansloven, at en række vigtige investeringer er i fare. Det gælder f.eks. en batterifabrik i Slesvig-Holsten, satsninger på energieffektivitet og nye brint-forbindelser. Især det sidste kan få direkte konsekvenser for Danmarks grønne omstilling. Det samme gælder den store satsning på mikrochips i Sachsen, hvis formål er at mindske Europas afhængighed af ikke mindst Kina.

Endelig vil hele Europa blive påvirket af, at budgetkrisen dybest set er en regeringskrise. I realiteten var det kun muligt for Scholz at danne den såkaldte "trafiklyskoalition" ved at rykke rundt på gældsposterne. De Grønne insisterede på investeringer inden for især klima, og socialdemokraterne (SPD) havde brug for ekstra midler til bl.a. mindstelønnen. Da det liberale FDP ikke ville acceptere skattestigninger eller en ændring af gældsbremsen, var der kun talmagien tilbage – og det er præcis den, som mistede sin glans efter Forfatningsdomstolens afgørelse.

Uden talmagien vil partierne allerede nu skulle tage fat på spørgsmål, som de næppe ville være blevet enige om under regeringsforhandlingerne i 2021. Skal Tyskland reformere gældsbremsen? Eller er det vejen frem at gennemføre store besparelser? Eller øge skatterne? Kort sagt: dommen risikerer at dræne den tyske regering for energi, og realistisk set vil de store spørgsmål næppe kunne besvares inden et valg. Forfatningsdomstolens afgørelse ændrede dermed ikke kun budgetpolitikken; den skød også den tyske valgkamp for 2025 i gang.